

УДК 004:378.147-057.875

DOI: 10.24144/2524-0609.2018.43.133-137

Король Олена Миколаївна

аспірантка

завідувач кабінетом інформатики

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

м.Суми, Україна

korolelena1976@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0175-3824>

ІНФОРМАТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ БАКАЛАВРІВ ОСВІТИ: СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА НА ЗАСАДАХ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ПІДХОДУ

Анотація. Існуючі, з одного боку, загальні напрацювання у галузі інформатичної підготовки, а з іншого, уніфікація в підготовці майбутніх бакалаврів освіти, яка не сприяє формуванню у вчителів здатності розв'язувати специфічні професійні задачі, вирішувати проблеми, які виникають у реальних ситуаціях педагогічної діяльності з використанням усього різноманіття комп'ютерних засобів, електронних і віртуальних ресурсів, інтернет-технологій тощо, обумовлюють актуальність проблеми формування інформатичної компетентності майбутніх бакалаврів освіти. Метою статті є уточнення змісту інформатичної компетентності та теоретичне обґрунтування її структури в умовах диференційованого підходу. Для виконання поставлених завдань використано комплекс взаємопов'язаних методів дослідження системний аналіз психолого-педагогічних, науково-методичних друкованих та електронних джерел, законодавчих і нормативних документів з метою визначення стану розробленості досліджуваної проблеми; термінологічний аналіз для уточнення поняття «інформатична компетентність майбутнього бакалавра освіти»; класифікація, порівняння, систематизація та узагальнення – для з'ясування змісту інформатичної компетентності, уточнення та розкриття його основних компонентів. Описано сутність інформатичної компетентності майбутніх бакалаврів освіти як їхня здатність до реалізації особистого потенціалу знань, умінь, навичок та прагнень, отримання та перетворення набутого спектру інформації відповідно до специфіки обраної спеціалізації для якісного виконання професійних завдань та усвідомленого передбачення наслідків своєї діяльності у майбутньому. Запропоновано до розгляду компоненти інформатичної компетентності, яка формується в умовах диференційованого підходу: мотиваційний, когнітивний, технологічний та особистісний.

Ключові слова: інформатична компетентність; диференційований підхід; бакалавр освіти; професійна підготовка.

Вступ. Глобальні зміни, що відбуваються на тлі переходу до цифрового суспільства, спричиняють незворотні зміни в освіті, які зорієнтовані на важливість набуття компетентностей. Міністерством освіти і науки України впроваджуються різні нормативні документи і програми (Національна доктрина розвитку освіти (2002 р.), закони України «Про освіту» (1991 р.), «Про вищу освіту» (2002 р.), Державна програма «Вчитель» (2002 р.), Концепція нової української школи), де акцентується увага на доцільності запровадження компетентнісного підходу. Це обумовлює особливі вимоги до підготовки бакалаврів освіти, професійна діяльність яких в умовах розвитку інформаційного суспільства покликана сформувати в молодого покоління адекватну інформатичну картину світу, що на сучасному етапі розвитку України, як самостійної і незалежної держави, набуває стратегічного значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Професійна підготовка бакалаврів освіти та формування у вчителів умінь використовувати ІТ знаходиться у полі зору багатьох науковців: важливість формування інформатичної компетентності вчителів інформатики (О. Спирін), вчителів трудового навчання (Г. Нітченко), вчителів початкової школи (В. Барановська, Л. Петухова) та ін.; моніторинг інформатичної компетентності студентів непрофільних спеціальностей (А. Гусак); формування інформатичних компетентностей вчителів природничих дисциплін в умовах дистанційного навчання (С. Смирнова-Трибульська); розвиток інформатичної компетентності у процесі навчання гуманітарних предметів (М. Богачик), тощо.

Проблему реалізації компетентнісного підходу в галузі інформатики у процесі підготовки студентів непрофільних спеціальностей у різний час досліджували: О. Зайцева, А. Темербекова, В. Бондар,

Т. Гудкова (формування інформаційної компетентності майбутніх учителів), Е. Струков, Ю. Полотненко (формування інформаційної компетентності студентів), В. Шершнєва, О. Карнаухова (формування інформаційної компетентності студентів інженерних спеціальностей), В. Куликов (формування інформаційної компетентності майбутніх економістів) тощо.

Водночас скорочення аудиторних годин, оптимізація адміністраціями закладів вищої освіти (ЗВО) навчальних планів призвели до уніфікації підходів щодо інформатичної підготовки бакалаврів освіти. Як наслідок, студенти зводяться у спільні потоки, а тому часто не відбувається врахування специфіки спеціалізацій майбутніх бакалаврів освіти.

Вивчення практики інформатичної підготовки бакалаврів освіти показала, що більшість ЗВО не опікуються впровадженням окремих спецкурсів з інформаційних технологій навіть у варіативній частині навчальних планів, часто групи різних спеціалізацій працюють за єдиними робочими програмами з однаковою кількістю годин у навчальних планах. Як правило, це відбувається з урахуванням спеціалізації і без диференціації цілей і змісту навчання бакалаврів освіти, для яких інформатика не є фаховою дисципліною.

Це актуалізує проблему формування інформатичної компетентності на засадах диференційованого підходу, вирішення якої з необхідністю вимагає уточнення сутності і структури інформатичної компетентності майбутніх бакалаврів освіти з урахуванням їх спеціалізації.

Відповідно до актуальності і недостатнього вивчення цієї проблеми **метою статті** є уточнення змісту та теоретичне обґрунтування структури інформатичної компетентності майбутніх бакалаврів освіти на засадах диференційованого підходу. **Завданнями дослідження стали:** аналіз стану дослідженості про-

блеми формування інформатичної компетентності майбутніх бакалаврів освіти різних спеціалізацій у філософській, психолого-педагогічній, науково-методичній літературі, на практиці та у чинних нормативних документах; розкриття сутності та обґрунтування структури інформатичної компетентності майбутніх бакалаврів освіти. **Методи дослідження.** Для виконання поставлених завдань використано комплекс взаємопов'язаних методів дослідження, а саме: системний аналіз психолого-педагогічних, науково-методичних друкованих та електронних джерел, законодавчих і нормативних документів з метою визначення стану розробленості досліджуваної проблеми; термінологічний аналіз для уточнення поняття «інформатична компетентність майбутнього бакалавра освіти»; класифікація, порівняння, систематизація та узагальнення – для з'ясування змісту інформатичної компетентності, уточнення та розкриття його основних компонентів.

Виклад основного матеріалу. Аналіз чинних нормативних документів щодо формування компетентностей у галузі освіти показав, що, не зважаючи на швидкий розвиток інформаційних технологій і засобів та суспільний запит на висококомпетентного педагога, на сьогоднішній день у професійній освіті відсутня єдина стратегія щодо формування високого рівня інформатичної компетентності у майбутніх бакалаврів освіти (Проекти стандартів вищої освіти, 2018).

Наразі формування інформатичної компетентності майбутніх бакалаврів залежить від загальної та спеціальної комп'ютерної підготовки, що безпосередньо впливає на конкурентоспроможність майбутнього спеціаліста. Бакалавр освіти повинен уміти широко використовувати комп'ютерну техніку у своїй професійній діяльності, володіти високим рівнем психологічної та функціональної готовності до успішного використання інформаційних технологій у педагогічній діяльності.

Проведений нами термінологічний аналіз наукових джерел дозволяє тлумачити інформатичну компетентність наступним чином:

- підтверджена здатність особистості задовольнити власні індивідуальні потреби і суспільні вимоги щодо формування професійно-спеціалізованих компетентностей людини в галузі інформатики (Спінрін, 2009);

- інтегративне утворення особистості, яке поєднує знання (про основні методи інформатики та інформаційних технологій), уміння (використовувати наявні знання для розв'язання прикладних задач), навички (використання комп'ютера і технологій зв'язку), здатності (представляти повідомлення і дані у зрозумілій для всіх формі) і виявляється у прагненні, здатності і готовності до ефективного застосування сучасних засобів інформаційних та комп'ютерних технологій для вирішення завдань у професійній діяльності і повсякденному житті, усвідомлюючи при цьому значущість предмета і результати діяльності (Головань, 2007);

- це здатність до реалізації системного обсягу знань, умінь і навичок набуття та трансформації інформації у різних галузях людської діяльності для якісного виконання професійних функцій та усвідомленого передбачення наслідків своєї діяльності (Петухова, 2010);

- складне індивідуально-психологічне утворення на основі інтеграції теоретичних знань та практичних умінь використовувати нові інформаційні технології для опрацювання великого спектру інформації, а також визначеного набору особистих якостей, що

відводить інформатичній компетентності одне з найголовніших місць у структурі професійної компетентності майбутнього вчителя (Нітченко, 2007).

О. Шилова та М. Лебедева визначають ІКТ-компетентність як здатність індивіда вирішувати навчальні, життєві, професійні задачі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (Шилова & Лебедева, 2004).

Не можна не погодитися з думкою Г. Нітченко, яка зазначає, що інформатична компетентність учителя розуміється як особливий тип організації предметно-спеціальних знань, які дозволяють приймати ефективні рішення в професійно-педагогічній діяльності, і вказує на рівень оволодіння і використання інформаційних та інтернет-технологій у навчальному процесі (Нітченко, 2007).

Узагальнення цих та інших підходів до визначення інформатичної компетентності забезпечило підґрунтя для авторського трактування поняття «інформатична компетентність майбутнього бакалавра освіти».

Інформатична компетентність бакалаврів освіти – це здатність до реалізації особистого потенціалу знань, умінь, навичок та прагнень, отримання та перетворення набутого спектру інформації відповідно до специфіки обраної спеціалізації для якісного виконання професійних завдань та усвідомленого передбачення наслідків своєї діяльності у майбутньому.

Системний аналіз наукових джерел виявив, що на сьогодні не існує єдиної думки щодо структури інформатичної компетентності майбутнього бакалавра освіти. Г. Нітченко до складу професійної компетентності вчителя, включає такі компоненти його професійної діяльності: теоретичні знання про основні поняття та методи інформатики як наукової дисципліни; знання про позитивні та негативні результати комп'ютеризації, про можливі психічні та нейропсихологічні наслідки використання нових інформаційних технологій, як впливає інформатизація на способи та прийоми мислення; способи представлення, зберігання, опрацювання та передачі інформації за допомогою комп'ютера; уміння та навички роботи з персональним комп'ютером на основі використання операційних систем, утиліт та операційних оболонок; уміння представити інформацію в Інтернеті; володіння навичками організації та проведення уроків та позакласних заходів за допомогою інформаційно-телекомунікаційних технологій; уміння організувати самостійну роботу учнів за допомогою інтернет-технологій; володіння навичками використання інформаційно-комунікаційних технологій для викладання конкретного предмету (Нітченко, 2007).

На думку В. Барановської, вироблення компонентів інформатичної компетентності, насамперед, передбачає формування універсальних навичок аналізу різноманітних проблем та їх вирішення. До них належить уміння спостерігати і робити логічні висновки, використовувати різні знакові системи й абстрактні моделі, аналізувати ситуацію з різних поглядів, розуміти загальний контекст і прихований зміст висловлювань, системно та самостійно працювати над підвищенням своїх компетентностей (Барановська, 2014).

Процес формування інформатичної компетентності суттєво впливає на *мотиваційне підґрунтя* діяльності майбутнього бакалавра, оскільки «мотивація організує цілісну поведінку, підвищує активність особистості, впливає на формування мети та вибір шляхів її досягнення, має суттєвий вплив на результати навчальної діяльності в цілому» (Ільїн, 2000).

Ю. Татур пропонує у структурі компетентності виділити п'ять аспектів: мотиваційний, когнітивний, поведінковий, ціннісно-смысловий, емоційно-вольовий (Татур, 2004). Такі ж компоненти виділяє М. Головань (Головань, 2007).

Важливим для нашого дослідження є зауваження О. Кизик, яка вважає, що інформатична компетентність включає: здатність до самостійного пошуку й обробки інформації, необхідної для якісного виконання професійних завдань; здатність до групової діяльності та співробітництва з використанням сучасних комунікаційних технологій для досягнення професійно значущих цілей; готовність до саморозвитку в сфері інформаційних технологій, необхідного для постійного підвищення кваліфікації та реалізації себе в професійній праці (Кизик, 2003).

Тому інформатична компетентність має характеризуватися системою мотивів, знань, умінь, навичок, особистісних якостей, які забезпечують ефективне використання ІКТ у майбутній професійній діяльності.

Нам близька позиція Л. Петухової, яка вважає, що інформатичні компетентності передбачають цілісне формування *мотиваційного компонента* (потреба й інтерес до одержання знань, умінь і навичок); *сукупності знань*, що відбивають систему сучасного інформаційного суспільства; *знань*, що становлять інформатичну основу пошукової пізнавальної діяльності; способів й дій, що визначають *операційну основу* пошукової пізнавальної діяльності; досвіду пошукової діяльності в сфері створення програмного забезпечення й технічних ресурсів та відносин «людина-комп'ютер» (Петухова, 2010).

У дослідженні А. Темербекової і В. Бондаря, структура поняття «інформаційна компетентність», що є досить близькою до нашої інтерпретації, представлена наступними компонентами: мотиваційно-ціннісним, змістовно-діяльнісним, рефлексивно-комунікативним (Темербекова & Бондар, 2008).

За результатами аналізу думок науковців вважаємо, що за своєю природою інформатична компетентність характеризується такими функціонально взаємопов'язаними та взаємообумовленими компонентами, як *мотиваційний, когнітивний, технологічний і особистісний*.

Розглянемо їх детальніше:

- *мотиваційний компонент* характеризується ціннісним відношенням до інформації; усвідомленням її цінності; зацікавленістю у застосуванні інформаційних технологій; потребою в роботі з інформаційними джерелами; мотивацією на пошук професійної інформації; потребою у використанні комп'ютерної техніки у професійній діяльності;

- *когнітивний компонент* характеризується знаннями про джерела інформації та відображає процеси переробки інформації на основі мікрокогнітивних актів (аналіз інформації, що надходить, формалізація, порівняння, узагальнення, синтез з наявними базами знань, розробка варіантів використання інформації та прогнозування наслідків реалізації рішення проблемної ситуації, генерування та прогнозування використання нової інформації та взаємодія її з наявними базами знань, організація зберігання та відновлення інформації в довгостроковій пам'яті); знаннями відмінностей автоматизованого і автоматичного виконання інформаційних процесів; вміннями класифікувати задачі за типами з подальшим вибором відповідного інформаційного засобу; включає: розуміння сутності технологічного підходу до реалізації діяльності; знаннями особливостей застосування інформаційних технологій щодо пошуку, переробки та

зберігання інформації, а також виявлення, створення і прогнозування можливих технологічних етапів з переробки інформаційних потоків; розуміння принципів роботи, можливостей і обмежень технічних пристроїв, призначених для автоматизованого пошуку та обробки інформації; здатність критичного осмислення інформації;

- *технологічний* відображає технологічні навички та вміння роботи з інформаційними потоками (зокрема, за допомогою засобів інформаційних технологій); уміння застосовувати отриману інформацію для професійної діяльності; уміння користуватися засобами зв'язку; уміння вибирати оптимальне рішення; оволодіння комплексом знань про інформаційні процеси в природі і суспільстві, що дозволяють створити внутрішню інформаційну картину світу і визначити своє місце в цьому світі; уміння керувати комп'ютером як універсальним засобом отримання, перетворення і використання інформації; вміння застосовувати відповідні операції щодо пошуку, перетворення і використання інформації різного характеру у професійній діяльності;

- *особистісний* – характеризує ціннісні орієнтації особистості, здатність її до самовизначення, самоаналізу і саморозвитку, що проявляється у раціональному доборі і свідомому застосуванні нею певних інформаційно-комунікаційних технологій у процесі активного розв'язання різноманітних завдань життєдіяльності людини з обов'язковим досягненням успішного результату.

Проаналізувавши *складові інформатичної компетентності*, що мають сформуватися у бакалаврів освіти для впровадження освітньої діяльності, вважаємо, що вони мають враховувати специфіку спеціалізації. Це вимагає залучення диференційованого підходу. Чисельність спеціалізацій у підготовці бакалаврів освіти обумовлює диференціацію на рівні когнітивного та технологічного компонентів. Таку диференціацію бачимо через поділ знань (когнітивного компоненту) та умінь (технічного компоненту) на *загальні* (універсальні для різних спеціалізацій у спільному потоці) і *спеціалізовані* (зорієнтовані на спеціалізацію), які майбутні бакалаври освіти зможуть використовувати у освітньому процесі та під час розв'язування професійних завдань.

Вважаємо, що розмежування змісту в окремих темах чи модулях інформатичних дисциплін, його поглиблення і доповнення спеціалізованим матеріалом, який пов'язаний із фаховими дисциплінами і професійною діяльністю майбутніх бакалаврів освіти у відповідності до спеціалізації, дасть можливість посилити професійну спрямованість курсу, вплинути на мотивацію, глибину вивчення інформатичних дисциплін, усвідомлення себе у майбутній професії. Така диференціація сприятиме формуванню інформатичної компетентності майбутніх бакалаврів освіти, з урахуванням їх спеціалізації.

Аналіз результатів науково-педагогічних досліджень дозволяє зробити **висновок** про наявність, з одного боку, загальних напрацювань у галузі інформатичної підготовки, а з іншого, уніфікація в інформатичній підготовці майбутніх бакалаврів освіти, яка не сприяє формуванню у вчителів здатності розв'язувати специфічні професійні задачі, вирішувати проблеми, які виникають у реальних ситуаціях спеціалізованої педагогічної діяльності з використанням усього різноманіття комп'ютерних засобів, електронних і віртуальних ресурсів, інтернет-технологій тощо. У наукових дослідженнях сьогодення відсутній єдиний підхід до визначення сутності і структури інформатичної компетентності. Проведений нами

аналіз наукових джерел дав змогу визначитися із тлумаченням поняття «інформатична компетентність майбутніх бакалаврів освіти» та структурними компонентами, до яких були віднесені: мотиваційний, когнітивний, технологічний та особистісний. Використання диференційованого підходу дає можливість забезпечити специфіку освітніх спеціалізацій в умо-

вах уніфікації навчальних планів і освітніх програм. Проведене дослідження не вичерпує усіх аспектів зазначеної проблеми. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробці критеріїв, показників та рівнів сформованості інформатичної компетентності бакалаврів освіти та побудові моделі її формування на засадах диференційованого підходу.

Список використаної літератури

- Барановська В. М. Сутність поняття «система інформатичних компетентностей». Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. Випуск 14 (21). С. 48-59.
- Богачик М.С. Модель развития информатической компетентности старшекласников общеобразовательных учебных заведений в процессе обучения гуманитарным дисциплинам. Теория и практика педагогической науки в современном мире: традиции, проблемы, инновации. В 3-ч. Кузбас. гос. пед. акад. Новокузнецк: КузГПА, 2013. Ч. 1. С. 94–100.
- Головань М.С. Інформатична компетентність. Проблеми інженерно-педагогічної освіти: Збірник наукових праць. 2007. № 16. С. 314–324.
- Гусак А.Л. Інформативна компетентність студентів непрофільних спеціальностей: результати констатаційного експерименту. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. 2012. № 3. С. 29–34.
- Ильин Е. П. Мотивация и мотивы. СПб: Питер. 2000. 502 с.
- Кизик О.А. К вопросу о становлении информационной компетентности как составляющей профессиональной компетентности выпускника профессионального лицея. Университеты в образовательном пространстве региона: опыт, традиции и инновации: материалы научно-методической конференции. Петрозаводск, 2003. Ч. 1.
- Лебедева М.Б., Шилова О.Н. Что такое ИКТ-компетентность студентов педагогического университета и как ее формировать? Информатика и образование, 2004. № 3. С. 95–100.
- Нітченко Г.М. Інформаційна компетенція як складова професійної компетентності майбутнього вчителя трудового навчання. Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка: збірник. Чернігів: ЧДПУ, 2007. Вип. 45. С. 77–83. (Серія: Педагогічні науки).
- Петухова Л.Є. Інформатичні компетентності майбутнього вчителя початкових класів (в моделі трисуб'єктної дидактики): навч.-метод. посіб. Херсонський державний університет. Херсон. 2010. 524 с.
- Проекты стандартов вышшей освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/proekti-standartiv-vishoyi-osviti> (дата звернення: 11.10.2018).
- Смирнова-Трибульська Е.М. Деякі результати досліджень в галузі дистанційних форм навчання в підготовці, післядипломній діяльності вчителів на Херсонщині. Науковий часопис НПУ ім. Драгоманова. Серія №2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: Зб. наукових праць. Редрада. К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2007. №5 (12). С. 13–27.
- Спірін О.М. Інформаційно-комунікаційні та інформатичні компетентності як компоненти системи професійно-спеціалізованих компетентностей вчителя інформатики. Інформаційні технології і засоби навчання. 2009. №5. URL: <http://www.ime.edu.ua.net/em13/content/09somtio.htm>. (дата звернення: 11.10.2018).
- Татур Ю.Г. Компетентностный подход в описании результатов и проектировании стандартов высшего профессионального образования: Материалы ко второму заседанию методологического семинара. Авторская версия. М., 2004. 17 с.
- Темербекова А.А., Бондарь В.В. Информационная компетентность личности учителя как социально-педагогическая проблема: монография. М.: МГПУ, 2008. 193 с.

References

- Baranovska, V.M. (2014). Sutnist poniattia «systema informatychnykh kompetentnostei» [The essence of the notion of «system of informational competencies»]. *Scientific journal of NPU named after M.Drahomanov*, 14(21), 48–59. [in Ukrainian].
- Bohachyk, M.S. (2013) Model razvytyia ynfarmatycheskoi kompetentnosti starsheklassnykov obshcheobrazovatelnykh uchebnykh zavedenyi v protsesse obucheniya humanyarnym dystsyplnam. [Model of development of informational competence of high school students in general educational institutions in the process of training in humanitarian disciplines]. *Theory and Practice of Pedagogical Science in the Modern World: Traditions, Problems, Innovations*, 1, 94–100. [in Russian].
- Holovan, M.S. (2007). Informatychna kompetentnist. [Informatychna competence]. *Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity: Zbirnyk naukovykh prats*. [Problems of engineering and teacher education: Scientific papers], 16, 314–324. [in Ukrainian].
- Husak, A.L. (2012). Informatyvna kompetentnist studentiv neprofilnykh spetsialnostei: rezultaty konstatatsiinoho eksperymentu [Informational competence of students of non-core specialties: results of the determination of experiment]. *Scientific Notes of the Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University. Series: Pedagogy*, 3, 29–34. [in Ukrainian].
- Ilyin, E.P. (2000). *Motyvatyia y motyvny* [Motivation and motives]. St. Petersburg: Peter. [in Russian].
- Kizik, O. A. (2003). K voprosu o stanovlenii ynfarmatsyonnoi kompetentnosti kak sostavliaiushchei professyonalnoi kompetentnosti vypusknyka professyonalnogo lytseia. *Unyversytety v obrazovatelnom prostranstve rehyona: opyt, tradytsyy y ynnovatsyy* [On the issue of formation of information competence as a component of professional competence of a graduate of a professional lyceum]. *Unyversytety v obrazovatelnom prostranstve rehyona: opyt, tradytsyy y ynnovatsyy: materyaly nauchno-metodycheskoi konferentsyy*. [Universities in the Educational Aarea of the Region: Experience, Traditions and Innovations.]: Proceedings of Scientific and Methodical Conference. Part 1. [in Russian].
- Lebedeva, M.B., & Shilova, O.N. (2004). Chto takoe YKT-kompetentnost studentov pedahohycheskoho unyversyteta y kak ee formirovat? [What is the ICT competence of students at the University of the Pedagogy and how to form it?]. *Computer Science and Education*, 3, 95–100. [in Russian].
- Nitchenko, H.M. (2007). Informatsiina kompetentsiia yak skladova profesiiinoi kompetentnosti maibutnoho vchytelya trudovoho navchannia. [Information competence as a component of professional competence of the future teacher of labor education]. *Herald of Chernigiv State T. Shevchenko Pedagogical University: Series: Pedagogical Sciences*, 45, 77–83. [in Ukrainian].
- Petukhova, L.E. (2010). *Informatychni kompetentnosti maybutn'oho vchytelya pochatkovykh klasiv (v modeli trysub'yektnoy dydaktyky* [Informational competencies of the future teacher of elementary school (in the model of three-point didactics)]. Kherson: Kherson State University. [in Ukrainian].
- Proekty standartiv vyshchoi osvity. (2018) [Higher Education Standards Projects]. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/proekti-standartiv-vishoyi-osviti>. (application date: 10.10.2018). [in Ukrainian].
- Smirnova-Trybulska, E.M. (2007). Deiaki rezultaty doslidzhen v haluzi dystantsiinykh form navchannia v pidhotovtsi, pisladyplomni diialnosti vchyteliv na Khersonshchyni. [Some research in the field of distance learning in training, postgraduate of teachers in Kherson]. *Scientific journal of NPU named after M.Drahomanov. Series: Computer-oriented learning systems*,

5 (12), 13–27. [in Ukrainian].

Spirin, O.M. (2009). Informatsiino-komunikatsiini ta informatychni kompetentnosti yak komponenty systemy profesiino-spetsializovanykh kompetentnosti vchytelia informatyky. [Information and communication and informational competencies as components of the system of vocational-specialized competences of the teacher of informatics]. *Information technologies and teaching aids*, 5. URL: <http://www.ime.edu.ua.net/em13/content/09somtio.htm>. (access date: 10.10.2018). [in Ukrainian].

Tatur, Y.H. (2004). Kompetentnostnyi podkhod v opysanyu rezultatov y proektyrovanyu standartov vyssheho professionalnogo obrazovaniya. [Competency approach in describing the results and designing standards for higher professional education]. Proceedings for the second meeting of the methodological seminar. Author's version. Moscow. [in Russian].

Temerbekova, A.A., & Bondar, V.V. (2008). *Ynfornatsyonnaia kompetentnost lychnosti uchytelia kak sotsyalno-pedahohycheskaia problema* [Information competence of the teacher's personality as a socio-pedagogical problem]. M.: MGPU. [in Russian].

Рецензент: канд. фіз.-мат. наук, доц. Шамоля В.Г.

Стаття надійшла до редакції 20.10.2018 р.

Стаття прийнята до друку 25.10.2018 р.

Король Елена

аспірантка

заведуюча кабінетом інформатики

Сумської державної педагогічної університету імені А.С.Макаренка

г. Суми, Україна

ИНФОРМАТИЧЕСКАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ БАКАЛАВРОВ ОБРАЗОВАНИЯ: СУЩНОСТЬ И СТРУКТУРА НА ОСНОВЕ ДИФФЕРЕНЦИРОВАННОГО ПОДХОДА

Аннотация. Целью статьи является уточнение содержания информатической компетентности и теоретическое обоснование ее структуры в условиях дифференцированного подхода. Использован комплекс методов исследования: системный анализ психолого-педагогических, научно-методических печатных и электронных источников, законодательных и нормативных документов с целью определения состояния разработанности исследуемой проблемы; терминологический анализ для уточнения понятия «информатическая компетентность будущего бакалавра образования»; классификация, сравнение, систематизация и обобщение – для выяснения содержания информатической компетентности, уточнения и раскрытия его основных компонентов. Описано сущность информатической компетентности будущих бакалавров образования как их способность к реализации личностного потенциала знаний, умений, навыков и стремлений, получения и преобразования приобретенного спектра информации в соответствии со спецификой выбранной специализации для качественного выполнения профессиональных задач и осознанного предвидения последствий своей деятельности в будущем. Введено к рассмотрению компоненты информатической компетентности, которая формируется в условиях дифференцированного подхода: мотивационный, когнитивный, технологический и личностный.

Ключевые слова: информатическая компетентность; дифференцированный подход; бакалавр образования; профессиональная подготовка.

Korol Olena

PhD student

Head of the Computer Science Room

Sumy State Makarenko Pedagogical University, Sumy, Ukraine

THE IT COMPETENCE OF BACHELORS OF EDUCATION: THE ESSENCE AND STRUCTURE ON THE BASIS OF THE DIFFERENTIATED APPROACH

Abstract. The article considers the general issues in the field of IT training of future bachelors of education. The IT competence contributes to the formation of the ability of teachers to perform specific professional tasks, to solve problems that arise in real situations of pedagogical activity using the whole variety of computer tools, electronic and virtual resources, Internet technologies and determine the relevance of the problem of the formation of the IT competence of future bachelors of education. The purpose of the article is to clarify the essence of the IT competence and the theoretical substantiation of its structure in a differentiated approach. The objectives of the study are the analysis of the state of research of the formation of the IT competence of future bachelors of education of various specializations in philosophical, psychological and pedagogical as well as scientific and methodical literature in practice and in the current normative documents; defining the essence and justification of the structure of the IT competence of future bachelors of education. To accomplish the tasks, a set of interrelated research methods has been used, namely: systematic analysis of psychological and pedagogical, scientific-methodical printed and electronic sources, legislative and normative documents; terminological analysis; classification, comparison, systematization and generalization, clarification and disclosure of its main components. The article describes the essence of the IT competence of future bachelors of education as their ability to realize the personal potential of knowledge, skills and aspirations, obtaining and transforming the acquired range of information in accordance with the peculiarities of the relevant specialization for the high quality performance of professional tasks and conscious prediction of the consequences of the activities in future. The components of IT which is formed on the basis of the differentiated approach are presented: motivational, cognitive, technological and personal.

Key words: IT competence; differentiated approach; bachelor of education; professional training.